

Netradičné hobby Šaľanov: Nožiar Michal Zozuľák

Prvý nôž vyrobil z plátu gátrovej píly

Už ako malému mi učarovali drevené nožíky a meče, ktoré mi vyrábal otec a starý otec. Sníval som o tom, že raz si „naozajstný“ nôž vyróbím aj sám. V tinedžerskom veku som sa vo voľnom čase venoval práci s kožou, pre priateľov a známych som vyrábal rôzne privesky, šperkovnice, tašky, puzdrá a pod. Keď som pred pár rokmi na Vianoce dostal a prelistoval encyklopédii nožov, povedal som si, že nastal správny čas na plnenie detských snov,“ povedal Michal Zozuľák o tom, ako sa zhruba pred piatimi rokmi k netradičnému hobby dopracoval. Začínať v podstate od piky. Teda vlastne od píly, keďže materiálom na jeho prvý nôž bol plát gátrovej píly. Tento svoj prvý nôž si pán Zozuľák necháva a každý ďalší výrobok s ním porovná, aby videl, kam sa odvtedy posunul.

Duša noža

„Preferujem nože vyrábané ručne, pretože majú to správne čaro, je v nich tá pravá energia, ktorú do nich môže vdýchnuť iba človek, ktorý ich vyrába s láskou. Každý môj nôž má svoju dušu a preto aj svoje meno, ako napr. Malý princ, Jesenná búrka, Scarabaeus, Spev mora, Magic eyes, Attack and Defence a pod. Jedinečnosť je v tom, že každý kus je originál.“ Nože Michala Zozuľáka sa zväčša objavujú ako darčeky znáym a príbuzným. Asi najcennejším zatial vytvoreným kúskom Michala Zozuľáka je nôž s menom „Gate to Spirit of Wolf“ (Brána do duše vlka) – je vytvorený zo švédskej nerezovej damascénskej ocele, rukoväť má z mamutieho kla, do ktorého sú technikou scrimshaw („tetovanie“ do kosti) na jednej strane vyobrazené oči vlka a na druhej strane pár vlkov. Puzdro je šité ručne z kože raje a hovädzej hladenie a je ukončené špeciálnym mexickým výpletom.

Netradičné materiály

Dnes má za sebou okolo štyridsať-päťdesiat vytvorených nožov a na výrobu čepeli používa vysoko kvalitné nerezové ocele, vyrába-

Najnovší nôž „Gate to Spirit of Wolf“ (scrimshaw A. Pulišová).

né práškovou metalurgiou, uhlíkové, alebo nerezové damascénske ocele. Jeho práca sa stále skvalitňuje a svoje výrobky prezentuje aj na špecializovaných nožiariských výstavách na Slovensku, v Čechách a v Maďarsku. Na stenách jeho pracovne visia rôzne diplomy a ocenenia za prezentované kúsky.

Vo vitrine s materiálmi má napríklad mamutie zuby a kly, morské fosílné koraly, či dokonca kusy meteoritu, rôzne morené kosti, rohy, parohy, stabilizované drevo, exkluzívne tropické drevá – to všetko sa dnes používa na výrobu nožov. Vedľa sú zavesené rôzne kusy kože – okrem klasických sú tam napríklad aj kože zo pštrosích, či slepačích nôh, z hada – štrkáča, zmije, morského hada, dokonca aj z raje.

Michal Zozuľák vo svojom kráľovstve – pri vitrínke s už vytvorenými nožmi a materiálmi na výrobu a zdobenie rukoväť a puzdier. Foto hore: Kolekcia vytvorených nožov.

žiaci, skoro storočný kováčsky buchar.“

Vznik noža

Ako taký nôž vzniká? „Na plochý plát ocele si nakreslím tvar noža, vyrežem ho, vybrúsim, vyleštím, potom zakalím čepeľ, znova vyleštím, vytvoriem rukoväť a ručne ušíjem puzdro. Na koniec nabrusím ostrie noža. Ak robím nož z damascénskej, teda prekladanej ocele, tak sa po zakalení nôž ešte leptá v kyseline, aby získal typický vzor. Ľudia si myslia, že je to gravírovanie, ale v skutočnosti kyselina ináč rozleptá tvrdšiu a ináč mäkšiu ocel, z ktorých sa damask skladá.“ Pri jednoduchších nožoch výroba trvá pár dní, sú však nože, ktoré Michal Zozuľák vyrába aj vyše dva mesiace. Asi najviac času zažíva výroba a zdobenie rukoväť a puzdra – podľa výberu materiálu a zložitosti zdobenia.

Zatial si Michal Zozuľák damascénsku ocel nevyrába sám, ale v dielni už má prichystaný buchar a vyhľadáva na výrobu vlastných damaskov. Jeho najbližším cieľom však je do konca roka začať vyrábať aj nože so zatváracou čepelou.

Ivan Aláka

Michal Zozuľák pri brúsení noža v dielni.